

A „Kolozsvári Közlöny“ megjelenik minden szerdán és szombaton reggel.

Szerkesztőségi szállás.
piacz-sor, Dietrich-ház, 227 sz. hová a lapot illető küldemények, u. m. kéziratok és hirdetések utasítandók. Bérmentetlen leveleket csak a dolgozóztársainkól fogadunk el.

KOLOZSVÁRI

KÖZLÖNY

Politikai, tudományos és szépirodalmi lap.

Előfizetési díj:

Félévre 5 frt. p. p.
Negyedévre 2 „ „ 40 kr.
Egy hóra 1 frt.
Az előf. pénzék Stein J. könyvkere-
kedésébe, bérmentesen küldendők.

Hirdetéseket
sorunkint 1 ezüst krajczárért, irodalmia-
kat 2 kr-ét gyorsan közlünk.

„A KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY“

október — marcziusi folyamára 5 pfrttal
október — deczemberi „ 2 p. f. 40 k.
Egy havi „ 1 pforinttal
folytonosan előfizethetni.

Az előfizetési pénzek Stein János
úr helybeli könyv-kereskedésébe bérmen-
tesen küldendők.

A „Kolozsvári Közlöny“ szerkesztősége.

ÁLLÁSPONTUNK.

II.

Ez idők szerint az irodalomnak levén feladata az általam már fennebb kijelölt irányban egy részről az eszméket vezetni; más részről az ország ohajtásait tolmácsolni, midőn ez újszülöttet hirlap hasábjain magam is élni ohajtok azon szerencsével, hogy eszméimet hazám kebelbeli irodalmában, s így közvetlenebbül is fejtegethessem, csak örömet kell kifejeznem, ha Erdély magyarsága azon még régebben is birt szellemi dicsben is részesülhet, hogy anyagi s szellemi vállvetéssel két lapot fenntartson, s magát oláh és szász nemzetársai által megszégyeníteni ne engedje.

A kormány gyors és óriási reformjai közt nagy és szép feladás vár Erdély journalisticájára, annak megoldoztatásában szükséges mind végig és mindenkinek öntudatoson járni el.

Ezen öntudatoság követeli tőlem is hogy midőn már előbbi cikkszemben álláspontunk eszményi helyzetét fejtegettem, ne mellőzzek egy átfutó számvetést annak basisa, anyagi statusquoja felett.

Csak egy kis családi kör oeconomiajához sem szólhatunk mindaddig tárgyavattottan, míg annak igényeit, egyénei számát, activ és passiv állását számba nem

veszszük, s így lehető számolás által a hiány hollétét s a lehető javítás alkalmait, eszközeit föl nem fedezzük.

Menynyivel kevésbé lehetne az ország anyagi s szellemi viszonyainak érdekei körül ezen öntudatoság megszerzését melőznünk? —

Már ezen cikksorozatam czime arra kötelez, hogy miután álláspontunk elvi helyzetét s irányát fejtegettem, széttekintsek s számbavegyem a rendelkezésünk alatt álló erőt és eszközöket, s így letegyem ezen cikksorozatomban alapját jövő belügyi fejtegetéseimnek.

Ismernünk kell e czélból legelőbb azon földterületet és népességet, melynek érdeke, előmenetelle, honfias gondjaink tárgyát képezi.

Azon termő földterülete országunknak, melyből 2,073,737 léleknek kell táplálékot, s életkényelmet meríteni, áll:

2,120,647 hold szántóból.

96,220 hold szőlőföldből.

1,505,230 h: réti és kerti birtokból.

1,046,581 h: közlegelőből.

És áll ezen részint mivelés alatt álló, részint az alá jövőendő földterületen kívül, czélszerűbb rendezést igénylő 3,297,985 hold erdőből. —

Igy a termő s mivelés alájött vagy jövőendő földterület, az erdőt kivéve, tesz 4,768,678 holdat.

E földterület a népességhez aránylag kedvezőtlennek éppen nem mondható, s egy angol, belga, vagy bár alsó ausztriai gazdaszát meglehetősen termő földünknek ily arányával virágzó állásba hozhatná népességünket; mert csak futó számítással is tekintve e földösszeget, minden lélekre szinte két s félhold, és ugy minden négy egyénre számíthatott családra 8—9 hold

föld biztosan felyehető, felül még 5—6 holdnyi erdőbirtokkal. —

De a népesség is a földterülethez aránylag nem kedvezőtlen, enynyi kar, enynyi birtokot a legczélszerűbb eszmék szerint kezelni képes és enynyi birtok enynyi lélekre, boldogságot s jólétet bőven áraszt hatna.

Érdekes, bár menynyire fárasztók a számok; de a szám levén legbiztosb argumentum érdekes számba vennünk, hogyan gazdaskodik már szép számu népünk, eme szép földterületen, az eredményben mutatkozván mindig a nép ipara.

Éppen azért minden habozás nélkül ide számolom az ekkorig ismerhetett eredményeket. Termesztünk:

Búzát 1,644,419

Rozsot 1,227,863

Árpát 156,556

Zabot 984,224

Tengerit 2,416,343

Kölezst 12,027

Haricskát 25,452 ausztriai mérőt.

Enynyi termény összegezt számíthatni szántóföldeinkre; kerti és réti birtokainkra számíthatni:

Burgonyát 473,455

Répát 46,982

Káposztát 1,355,176

Gyümölcsöt 363,075 ausztriai mé-

rőt, s ámbár ezen termények, közül főként a burgonya egy részben a szántókon is termesztetik; de az oly kis mértékben s anynyira megkülönböztethetlenül, hogy sorozati helyét ekkoráig csak kerti birtokunkban foglalhatja el. — Ugyan-e kerti s réti birtokok termésétől számítható még:

Dohány 1,495

Széna 6,617,150

Len 14,444

Kender 109,417 mázsa.

Borunk terem 2,229,371 veder. —

E számvetést szíves olvasóim figyelmébe előre is azért ajánlom, mert azon felül hogy jelenlegi tárgyalásom annak felmértatását igényelte, későbbi észleleteim során is nem egyszer lehetend szükséges ezen számokra hivatkoznom.

E számok eléggé kitüntetik azt, hogy eddigi gazdaszatunk nem nagy eredménynyel kérkedhetik, s hogy népünk a czélszerű földkezelés eszméitől oly távol áll, mint egész gazdaszati s földipari rendszerünk.

Avagy elfogadható arány-e az, hogy míg közlegelőnek és rétnak két millio holdnyi földet számíthatunk, Erdély csak hat s félmillio mázsányi szénát termeljen, holott ekkora földterületen 18-20 millio mázsányit lehetne könnyen termelni.

Lehet-e tisztább példa ezen számoknál, a közlegelők osztatlanságának káros voltára, mely saját körében háromszorosan csökkenti jólétünket?

És mutat-e kedvezőbb számítászt szántóföldeink eredménye? midőn 2,120,647 hold földön a búzától le a kölesig összesen m. e. 6,766,484 ausztriai mérő gabonát termelünk, s így egy holdunkra alig esik három mérő holott legalább 16 mérőt lehetne s kellene számítanunk.

E körülményt alig foghatná fel, a ki nem ismeri marhatartásunk nomad rendszere miatt földünk elsoványadottságát, s az oly káros és vesztegető hármast, sőt igen sokhelyütt kettős határu ugarrendszerünket.

Menynyire más állásponton kezdenők el új civilisationkat, ha tagosított váltó gazdaszát alá rendezett birtokunk jó kezelése után nyolcz-tíz anynyi termény jövődelemről rendelkezhetnénk.

Egykor tán szólhatok e tárgyakról

TÁRGYA.

CSÓKOT KATÓ GYALU VÁRAÉRT!

(Történeli beszély)

Halmágyi Sándortól.

(Vége.)

Báthori megfogta Katalin puha kezét, nagy czifrán öszszefente bokáit, egyet kanyarodtak s rendkívüli kellemmel körültánczolták a sorokat; ekkor eleresztvén egymás kezét, míg a többiek mintegy kar mormogák: macska fogd el az egeret, macska fogd el az egeret! a fejedelmi macska üldözőbe vette szép egerét.

De ez nem anynyira ravaszgágból, mint inkább valami ösztönszerű félelemből oly kétségbeesetten menekült, oly ügyesen forgott mindig tánczolva, mintha csak attól félt volna, hogy ha tánczosa megfogja, igazi macska módjára megfojtja. Pedig csak anynyi volt az egész, hogy a fejedelem, ha egyszer megfoghatta egerét, megis szokta csókolni ott a társaság szemelátára.

Katalin érezte, hogy e csók varázsa őt végképp elfogja szédíteni, s mint egy elvadult Daphné menekült tova; valahányszor a fejedelem elibe toppant, s ölelő karjait kitérte, hogy keblére fusson, mindig visszariadt özként suhant el.

Ezért a kergetőzés sokáig tartott; a nők tapintatlansággal kezdék magukban valóni Kamuthinét, maga a fejedelem, mint egy lángoló Phoebus üldözte a makacs nőt, kinek arca mind sápadtabb, tekintete mind megtörtebb, táncza mind lankadtabb lön.

Egyszerre . . . hopp! . . . a fejedelem egy ügyes csavartással megfogja a többször megrezzentett, csaknem szemévilágát vesztett hölgyet, átöleli karcsu derekát, s forró, égető, szenvedélyes, lázas csókot nyom piros ajkaira.

Sátáni igézet csábító perze volt ez.

A szép, halvány aszszony arcán gyönyör- és fájdalom-ér-

zet tükrözött, egy pillanatra alétlan roskadt a merész férfiú keblére, a következőben felindultan taszította őt el magától, s mintha szárnyakra kelt volna, oly villámsebessé és váratlanul tűnt tova a mellék ajtón.

— Kegyelmes uram, macska uram! — kiáltá Imrefi, — utánna . . . csak utánna! . . . hozza viszsza. Miért szalaszította el egerét?

E biztatásra Báthori magához jött meglepetéséből, s ádáz sietséggel távozott Katalin után, ki — hogy az igazat megvalljuk — gyöngessége érzetében férje körébe akart menekülni.

De Kamuthi öntudatlanul hevert ott a negyedik szobában egy magas ágyon, és semmit sem felelt nője öbresztgetése és kétségbeesett rángatására.

— Ah, elvagyok veszve! — sohajtá Katalin visszatánczolgatva a másik szobába, hol erejét fogyni érezvén egy kerevetre borult és könyekkel áztatta halvány orcáit.

Épp ekkor lépett be az utánna siető fejedelem.

— Katalin . . . Katalin! — szólt ez hozzá sietve és őt gyöngéden átkarolta, — mi lette kegyedet, miért sírsz?

Kamuthiné felrezzent, s csaknem fuldokolva könyörgött:

— Kegyelem . . . bocsásson . . . hagyjon el engemet nagyságod!

— De az égbe! mi történt itt, miért futott ide, kedves szép galambom?

— Én férjem körébe akartam menekülni, ki a szomszéd-szobában eszméletlenül hever.

— Kamuthi a szomszéd szobában? ismétlé Báthori döb-benten.

— Femmit sem tud magáról, nem érez, nem hall. Ah én őt segítségül akartam hívni. . . .

— De ki ellen? — kérde a fejedelem másodsor is meg-ütődve.

Katalin lesütötte szép kék szeméit, s megtörölt, búsh hangon viszonzá:

— Ah kegyelmes uram én egy gyenge nő vagyok, semmivel sem jobb mint a többi. Miért ne valjam be? . . . én saját gyöngességem ellen akartam férjemet segítségül hívni.

A fejedelem gyöngéd öleléssel vonta magához a szép főispánét, és az ohajtva simul kebelére és zokogott; végre felemelte fejét és könyörögve szólt:

— Hagyjon el engem, ah hagyjon el nagyságod, s talán meg lesz mentve a gyarló nő, ki eddig azzal hízeltt magának, hogy többet ér amazoknál, kik soha sem próbáltak vétkes érzelmeik ellen küzdeni, és soha sem igyekeztek ellen állani a varázs és ingernek, mely őket nagyságod hatalmába ejt; hagyjon el, ah hagyjon el . . . vagy ha okvetellen el akar tántorítani . . . isten neki! öné vagyok kegyelmes uram. Örüljön, ha tud, e könnyű diadalnak!

— Miért o tulságos szigor maga irányában, Katalin! . . . Ugyan már miért kellene ellenállani a szerelem varázsának, midőn szíve azt sugja szeresd e férfit és légy övé!

— Ah, kegyelmes uram, szerelmemet az erkölcsi világ törvényei bünnnek nevezik.

— Gyűlöldm azokat, mert a természet legerősebb törvényeit tiporják lábbal, — veté ellen Báthori, ki tudta, hogy alkoskodásai az ingadozó hölgyre mogteendik hatásukat. Ah Katalin, — folytatá, — életünk czélja lehet-e egyéb, mint: szeretni, boldogítani. Ki a rózsafán inkább szereti a töviset a virágnál, ám lással én balgának nevezem. . . . Angyalom, remélhetek-e?

Katalin habozva, szemérmesen tekintett a szép férfiú lángoló arczára, s remegő hangon kérde:

— És szeret-e engem nagyságod?

— Esküszöm, Katalin, hogy igen!

— E perczben . . . óh igen! e perczben . . . de ki tudja?

. . . nem lesz-e feledeve már holnap is, midőn majd elhagyandom Gyalut, életem legedés-kínosabb perczének emlékhelyét! Nem, kegyelmes uram, én nem vagyok sem elég fíu, sem elég együgyű, hogy neveltségig könynyen hívő legyek. Én ismerem nagyságodat. Én tudom, nagyságod szeret engem e perczben, de azt is tudom, hogy előbbütőbb feledve lesznek.

— Soha, Katalin, soha!

— Istenem, ha ez igaz volna! . . . Ah, én nem tudom miért,

de ugy szeretném, ha e vastag falak most mindjárt összeomlanának, és e nehéz, magas boltozatok beszakadnának, hogy örökre ide temessenek. Mi szép lenne a szerelem első gyönyörérezetében sohajtani el életem utolsó lehetét, mi szép lenne itt halni meg, hol életem ébredtem! — sohajtá Katalin fájdalmas rezgő hangon, melabús tekintettel, s csillogó könnyel szemében.

Báthori, ki a halál eszméjével soha sem szokott foglalkozni, öszszeránczolta homlokát, aztán elmosolyodott, s rögötni elhatározással mondá:

tüzesebben, most csak álláspontunk további jellemzését veszem feladatombul.

Dózsa Dániel.

FELSZÓLÍTÁS.

A bécsi gazdasági kiállításhoz utasítandó küldemények tárgyában.

A bécsi cs. k. gazdasági egyesület jövő májusban 50 éves jubileumát üli, s ez ünnepélyes nagyszerű állat, gazdasági és erdőszeti gép és termény kiállítást rendez.

Az állat és termény kiállításnál, miként a párisi jó eredmény mutatta, hazánk s illetőleg kamara kerületünk becsülettel fogná a versenyt megkísérteni. Midőn tehát a versenyt kamara kerületünk s a terménygyártó iparosai figyelmébe újlag is ajánljuk, tudatni kívánja kamaránk, hogy irodáját a bejelentések s felküldések központosítójává ezennel is felajánlja.

Pályázhatik minden nemű szarvasmarha, ló, juh, sertés, és tollas állat, mely 1. év. júl. 1-én a kiállító birtokában volt; mindennemű gazdasági, erdőszeti és terménygyártási műszer és gép, akárhol készült legyen; igen továbbá mindenféle gabona, vetemény és kereskedelmi növény és mag; fa szőlő, nád, gyepzőzeg, donga, deszka, zsindely; mindennemű gyapjú, selyem, méz és viasz; tartható hús, lemmenyítő, bor, sör, szeszes ital; olaj és szappan; sajt és vaj; aszalt gyümölcs stb.

Ezekből láthatólag, a pályázásra kamara kerület sok mindenfelől bír: gazdáink fényes sikert arathatnak, terménygyártó iparosaink pedig kivívhatnak legalább annyit, hogy műszekkelre a közelgő vasúti közlekedés megnyitára a figyelmet felhívják, a világ kereskedelem felé egy lépést ez által is teszünk, és hazánk becsületét előmozdítjuk.

A bejelentéseket hozzánk dec. 1-ig megtenni kérjük hogy a versenyezni kívánókkal, a részletek felett magunkat közlekedésbe tenni időnk legyen.

A keresk. és ipar kamarától.

Kolozsvár, october 14-kén 1856.

Kövári László,
alelnök.

Gáman Zsigmond,
titkár.

APRÓ HIREK.

* Bils es k. mérnök-kari ezredes tovább utazott Brassó felé. Itt mulatásának eredményeként emlékeztetjük föl, hogy egyetértőleg a comit tagjaival, a tanács és kereskedelmi kamarával a Kolozsvárra hozandó vaspálya indóházának helyét a Nádas patakjára kimenő külvárosi úgynévezett „Nagyutca” végére látta jónak határozni.

* Erdélyi Indali Péter hazánkban a több kiadást ért „Ábécze” „Olvasó könyve” és „Fali olvasó-táblák” ismert szerzője, egyike legjelesebb szakembereinknek a nevelési ügy körül, már megérkezett Pestről városunkba, s pár nap múlva elfoglalja a várbeli újból szervezett leány-iskola tanítói állomását, melyre a helybeli ev. ref. eklezsia egyházi tanácsa által megválasztott. A derék, művelt férfi több évig Pest egyik tekintélyesebb nevelődjében tanárkodott a legkedvezőbb feltételek mellett. Annál nagyobb köszönettel tartozunk, hogy nem habozott a meghívást elfogadni, becses ismereteli honleányai javára fordítani és régi jó barátai közt élni siet. Isten hozta több évi távollét után!

* Utcán néhany nap óta fölségesen világitnak minden este. — Köszönet érte a derék vállalkozónak, kinek teljes elismerésünk és halánk jelöl, immi közöljük legközelebből megjelent arcképét. ③

* A „Kronstädter Ztg.”-ban olvassuk, hogy Brassó közelében fekvő Bácsfalva, magyar helységben közelebből 51 gazda jutott tűzvesz következtében koldusbotra. Az eszélytelen építési rendszer, az épületek sűrűsége és az utcák szűk volta miatt az élenk szél által táplált lángok egy rövid fél óra alatt 39 lakházat, 40 csűr, 24 istállót és 24 kamarát, összesen 169 épületet hamvasztottak el. Az egész falu porrá égett volna, ha a Károly főhercegről nevezett 3-dik dzsidaszred derék ezredese Pichler Károly ur, ki rögtön két osztályával a vészhelyen megjelent, személyesen is egész tisztú karával továbbá a hozsufalusi kerületi hivatal és rendőrséggel együtt egész erővel nem siet a harapó tűzet oltani. A nyomozások a tűz oka iránt folytatban vannak. Az említett ezred tisztikara mindjárt másnap 300 pförintot tett össze és küldött el a szerencsétlenek néminémi fölsegítésére. A kerületi hivatal szintén sietett a bácsfalusi szerencsétlen tűzkárosultak nyomorának enyhítését eszközölni, s az intézkedéséből kifolyólag megkezdett gyűjtögetés után a szomszéd falukból 60 köböl gabona és 100 kenyér gyűlt be, mik az elégetteket pillanatra biztosították az éhenhalás ellen.

* Beküldött szerkesztőségünkhez: A bukaresi ev. ref. új iskola alapköve letételekor aug. 11-kén mondott ima, s annak megnyitáskor tartott beszéd. — Koos Ferenc ev. ref. lelkész által Bukarest. 1856. Sept. 21-kén. Ára egy „félhuszas.” A 18 lapra terjedő olvasmány moltojál Vörösmartynak egy versszaka. „Mennyet kell a földön is keresni stb.” szolgálat, s értesülünk hogy az ottani egyház mostani előjárói: Koos Ferenc elnök, dr. Borosnyoi L. János gondnok, Szilágyi Ferenc pénztáros, Debrecey József ellenőr, ülnökök pedig: Kovács István, Lukács János, Gyerkomor Mihály.

* Az „Erdélyi Múzeum” almanach ügyében, a szerkesztők nyilatkozata így hangzik: „A t. közönségnek eddig nyilatkozó részvéte által bátorítva, tervezett almanachunkat minden esetre kiadni szándékozván, a kiállítás külseje és nyomtatandó példányok meg-

határozatása végett becses iavartóinkat az előfizetőkkel jegyzett íveknek, tisztelt íróársainkat pedig, kik vállalatunk szellemi gyámlatását igérni sziveskedtek, műveiknek e hó végéig mulhatatlan beküldésére tiszteletteljesen fölkérjük. Kolozsv. oct. 12 kén 1856. Balázs Sándor és Szabó Richárd.

* Voltuk a „Magyar Nyelvészeti” II. évfolyamának első füzetét Tartalma: Viszsa- és elreppillantás, Hunfalvy Páltól. A latin hangsúlyozásról. Hunfalvy Páltól. Az új perzsa nyelv föltételei. Podhorszky Lajostól. Magyar helyes írás. Vélemény a magyar helyesírásra. Szilágyi Istvántól. A magyar nemzeti versidom Arany János szerint. Synonymica. Vegyes. — A „Magyar nyelvészeti” Hunfalvy Pál szakavatott szerkesztése és a magyar akademia partolása mellett 5 ivny hat 8 r. füzetben jelen meg. Előfizetési ára postai bérmentes szétküldéssel 5 pför Az előf. pénzek az előfizetők név, cím-, lakhely—s utolsó posta jegyzékével Eggenberger Ferdinánd m. akad. könyvtárhoz bérmentesen beküldendő.

* A „Magyar Sajtó” pesti újdondát sa azl mondja: „2000 légvilágító lámpa áll már készen Pesten. A propos! En nem tudom: miért hívják ezt az égó valamit szesnek? Hiszen a szesz folyadék, ez az égó valami pedig lég. — Gáznak sem kellene hívni, mert gáz=váde, lábikra, innen gázlók. Legyen lég meg légvilágítás, mely szerintem legjobban megfelelne a czélnek, mert nem adna okot zavarra.” Mi is zavarban vagyunk aziránt: vajjon ezt a mi kolozsvári világításunkat mifele világításnak nevezzük?

* Moldvában közelebből hajózási kísérletet tettett a Serethen (a Duna egyik mellékfolyója) egy lapos esónakkal, minők kauksuhk és fűrnász által vízhatlanná tett golyos segélyével gabna-rakomány szállítására igen alkalmasoknak mutatkoznak. A kísérletet sikeresen kiállott csónak feltalálója bizonyos Jakovencov, Gyika herezegtől 17 évre szabadalmat nyert. Ausztriában is megkapta a kizárólagos kiváltságot találmányának használatára és jelenleg m. kormányunk megbízásából a Maroson tesz hajózási kísérleteket.

* A „Kelet népe” című magyar irodalmi csarnok és időszaki szemle első évi folyamának II. füzeté is megjelent. Tartalma: Kovács Pál vigjátékának vége. Toldy Ferenc cikkének („A magyar academia körül.”) befejezése. „A magyar történelem” vége Wenck Gustávól. Smith Ádám és az újabb kori nemzetgazdaságtan Kautztól. A szarvasmarhafaj Korizmistól. Új szülöttek gyengesége Dr. Hamaritól. Külföldi irodalmi szemle. A föld és öslénytan viszonya az embernek eredetéhez. A „Types of Mankind” nyomán, politikai tájékozás Dr. Falktól. Magyar krónika a „Magyar Sajtó” szerkesztőjétől. Végül Magyar könyvszeti.

* Ország Antal, a Delibáb parisi levezője után a következőket közöljük. Lendvay Látóczyné asszony és Feleki Pariban mulatnak. „Jelen színészeink alig bírnak magukat a fáradságtól. Ma hotel Cluny és Jardin de Plantes, holnap hótél de Ville és Arts-et metiers; — holnapután Louvre és Versailles és minden áldott este az elkerülhetlen színház. Lendvayné nem hogy el volna bájolva a francia színészek játéka által, hanem több darabot tudok a „Francis”-ban, melyet a másodfok felvonásnál tovább nem hallgathatott, — oly rosznak nyilatkoztatta a francia színészek játékát. En bizony kétszer sem mondom, hogy nincs igaza.

* Folyó évi november másodikán gróf

Radetzki tábornagy életének 90-dik évébe fog lépni.

* Sziligeteti ismét egy új népsziművet végzett be; címe: „Tíz ezer forint.”

* Lendvai Márton az idősb, a magyar színvilág első szerelme, a természetkegyence, a szívek színesze (!) ... egy románézet és egy friss magyar nótát szerzett, mit külön füzetben ki is fog adni. Olvastuk a „Magyar Sajtó”-ban.

* F. hó 3-kán halt meg Bécsben élte 53-dik évében galanthai gróf Esterházy Károly, valóságos belső titkos-tanácsos, cs. k. kamarás, Sz. István apost. király rendének közép keresztves vitéze. A megboldogult gróf egyike volt azon kevés főnemeseinknek, a kik 1825-ben először szólalnak meg anyai nyelvűn. Kőn az országgyűlésen. Szereden már akkor magyar néptanodát alapított, s a m tudós társaság alapját 10.000 p.f. adománnyal gyarapította. Pártfogója volt a bevendi porcellangyárnak; pártfogása alatti keletkezett a pápai szivargyár is; több pápai iparost saját költségén tanított Bécsben, s a magyar irodalomnak mindig pártfogója volt. Emléke tisztelt és áldott legyen!

* A „Pesti Napló” szerkesztősege egy levelet kapott a parisi. Havas-féle könyvmatu lap szerkesztőségétől ezen czím alatt: An die Redaction des Pesti-Naplo. Pesti. Bohéme. Azaz: a P. N. szerkesztőségének Pesten, Csehországban.

* Fölfedezték a föld legmagasabb hegyét! Calcultában az aziai társulatnak aug. 6-kán tartott gyűlésében Thuillier őrnagy jelenést tett, hogy Waugh ezredes a Himalaya csúcsának állása és magasságának meghatározása végett tett kiszámításaival készen van. E szerint legmagasb a Kanchinjing, mely 28.156 lábnyira, míg a Davalagiri csak 26.226 lábnyira emelkedik a tenger színe fölött. A Kanchinjing-hegy legfelső csúcsa az ezredes utolsó vizsgálata szerint a tulajdonképi Kanchinjing és Katmandu közt (az elsőltől 500 angol mérföldnyi távolságra) fekszik, magassága a tenger színe fölött 29.002 láb.

* Ily című munkánk: „The Austrian Dungeons in Italy. A Narrative of 15 Months Imprisonment and Final Escape from the Fortress of S. Giorgio, by Felice Qrsini. London G. Routledge 1856.” a sajtó-törvények áthágása elleni 15 §. nyomán a legfőbb rendőri hivatal által betiltatott, s e tilalom e műnek minden másnemű kiadására, bármely nyelven eszközöltessék az, ki van terjesztve.

Hivatalos.

A hadsereg főparancsnokságának, s a bel- és pénzügyi minisiteriumoknak 1856 július 23 kelt rendelete. (Bir. törvl. 1856 aug. 6-ki XXXIV. db. 140 sz.) kiháti minden koronaországokra, a katonai határőrséget kivéve, az 1856 febr. 13 kelt legfelsőbb határozatánnyal, az 1849 dec. 23 törvény szerint újra szegődött önkénytelseknek tökévoli kielégítésére nézve adott engedmény tárgyában.

* Cs. k. Apostoli Felsége 1856 május 9 kelt legfelsőbb határozatánnyal rendelni méltóztatott, miszerint az 1849 törvény szerint szegődött önkénytelseknek az 1856 febr. 13 kelt legfelsőbb határozatánnyal adott azon engedmény, miszerint ők az élelőfogytiglani pótlékról a harmincz forint összeghez fölötti végrendelkezési jogról lemondás mellett, tökéveli elégtelenség ki, minden még valóságos szolgálatban álló helyettesekre, akár újbóli szolgálati kö-

— Katalin ... ha kedgyednek oly kedves Gyalu, mardjon örökre itt!

— Ah, hogyan tegyem azt? ...

— Igen könnyen. — En Kamuthinak fogom adományozni a gyalui uradalmat a várral együtt, azon kikötés mellett, hogy a fejedelmet olykor mint vendéget fogadják szivesen kísérelével együtt.

— Nem, nem! — tiltakozék Katalin; — mit mondana a világ! Férfiemnek nincsenek oly nagy érdemei. ... Aztán ... egy szóval: nagyságod már úgy is igen elosztogatta a fejedelmi birtokokat. Majd az ország fiait.

— Az ország fiait? — vágott közbe Báthori gúnyos, büszke mosollyal; — ugyan hol van csak egy, ki szemembe merne nézni? ... Katalin, kedvesem — folytatá ismét s elid arcot öltve és az előbbi pedó hangot felvéve; — engedje akaratom, szíven szerit cselekednem. En Gyalut Kamuthinak inscribáltam! Szivesen fogják-e látni vendéget a fejedelmet? Katalin, e csekély áldozatot szabad-e a leggazdagabb jutalomért eszednem: egy eszékért, szerelmünk, boldogságunk zálogáért. Katalin, Katalin ... egy eszékot Gyaluért! — kiálta fel a szenvedélyes fejedelem egész ön'ledten.

S gyöngéden magához vonta a szemérmes szép hölgyet, kinek védtelen ajkaira meleg, rábeszélő eszékot nyomott.

E perczben női öltöny-suhogás hallatszott az elhagyott termek felől, s ugyan azon perczben Imrefiné jelent meg az ajtóban; arca halvány, tekintete szemrehányó és boszus volt, vékony ajkai körül göröcsös reszketések.

— Kegyetlen uram, — szólt elfojtott haraggal; — a társaság feszülten várakozik. Ugy látom megfogta már egerét. Miért nem hozza őt be?

— Eppen most kerítettem kéze. Megyünk már, — viszonza Báthori.

A mellőzött kegyencznő most kegyetlen, gúnyos tekintettel fordult szerencsés vetélytársához s nem tartoztatá magát e megjegyzéssel:

— Kedves Katalin, soha sem hittem volna, hogy ily okos, fortélyos eger tudjál lenni. Meg kell vallani, hogy macskádnak a diadalt elég drágává tudtad tenni!

Világos volt, hogy Imrefiné a mérges megjegyzéssel az iudulat első rohamában egészen megfontolatlanul el akarta árul-

ni, miképp jól hallotta mind a csökesattanást, mind a fejedelem utolsó szavait. „Katalin, eszékot Gyaluért!” hangja met-sző és gúnyos, mosolya lealzó volt, de tekintete a fejedelem megsemmisítő tekintetével találkozván, egyszerre oly nyájas, oly szelid arózt öltött, és oly lártáságos, kényeztető hangon kerte a boldog fő spánéit: ne tartóztán többé vissza a fejedelmet, hadd tánczölhassanak a többiek is — hogy Kamuthiné feligmed-dig elhitelven magával, miképp titka t n nincs elárulva, szabalabban kezdett lélegzelni.

Viszsaesiettek tehát a tánczerterembe, hol a fejedelem megfogott egerével a srokat körültevezőlván, visszaállottak helyükre és aztán a többiek is megpróbálták egymást.

Szerencsére a tréfas tánc sokkal inkább igénybe vevő a vendégek figyelmét, loysem észrevehetők volna, hogy Kamuthiné mindenki tekintetét kerüli, arca szomorú, s egész lényé bizonyos feszültséget árul el, vagy olykor megrezzen, ha érzi, hogy Imrefiné szuró, fagyáló tekintete rajta nyugszik.

Ez emlékeztetés dinomdánom után nehány hét múlva jutalmul azon bolros érdemeknek, melyekkel magát a thordai főispány kitüntette, Gyalu vára és uradalma Kamuthi Farkasnak lón inscribálva. *)

Persze a rosz világ, az irgy emberek ebben botrányos dolgot láttak, miután Kamuthinak legfőbb érdeme csakugyan abban állott, hogy szép felesége volt, s ha százszor mondták sem hitte, hogy mig ő meggyéjét járja, addig a fejedelem Katalin szép szemében gyönyörködik ota mogorva, kormos gyalui várban. Széltben beszéltek, hogy a szende, szerény Mojzes Katalin tökéletesen megbuktatta Imrefinét, a hatalmas kegyencznőt, ki sirt és boszut esküdött.

Es e nő boszut állott. Kolozsvárt egy fényes társaságban találkozáván szerencsés vetélytársával, tettezett örömmel sietett ülélsére, elragadtatva kiállván fel:

— Ah, kedves Katalinom, beh rég nem láttalak! Örökre abban a csúf gyalui várban töltöd az időt. Hadd eszéköljalek meg! Csökött, Kató, Gyalu váráért! ...

Voltak, kik e szavakat hallva felvilágosítást kértek, s Im

refiné ártatlan öszinteséggel elbeszélte: mint hallotta ő amaz emlékeztés éjen az egeres táncz alkalmával a fejedelem furcsa mondatát és csökötnak csattanását.

Igy lón e történet az akkori pletyakörök csipős elménekelésének tárgya, így vált példabeszéddé Erdélyben e mondas: Csökött, Kató, Gyalu váráért! *)

Nem tudhatjuk okozott-e ez a szép Katalinnak komor orákát, álmatlan éjszakákat — ha igen is a fejedelem szerelme kárpótlást nyujthatott, — annyit bizonyos, hogy Kamuthi Farkas nevének soha szemrehányásokat nem tett; csak mindy Báthori Gabort 1643-ban Nadányi György és Szilási János Nagy Váradon meggyilkoltak, — keringetta hír szárnyain azon határozatlan gyanu, mintha a thordai főispány is eszközül szolgált volna a Nemezisnek, mely szegény kis hazánkat az utolsó Báthoritól megmenté.

Könyvismertetés.

Az erdélyi gazdas. egyesület évlapjai. Második füzet. 1855 — 1856. Kiadja az igazgató választmány. Nyomatott Kolozsvárt, az ev. ref. főtanoda nyomdájában, 62. lap, n 8r.

Az erdélyi gazdas. egyesület egyike azon üdvös irányú és sikeres munkásságu magán egyesületeknek, miket a jobb hazafiak belátása s közügyek általi érdekeltsege, anyagi jobblétünk eszközése tekintetéből az újabb időben 1848 — 1849 a latti tetszhalálból fölleveníteni jónak látt. Czéja ez, hogy birtokaink használatába, magán gazdaságunk vitelibe azon korszerű szükségigényelte javításokat hehoznai és alkalmazni vagy legalább útjait megegyeztetni segítsen, mik más mellett ország-gokban jóknak bizonyultak be, mik a öldbirtok jövedelmét és becsét külföldön hallatlan magasságra emelték, a földmívelést a kéziparral és kereskedéssel versenyző életmóddá tették, s mik nélkül nekünk is a megszaporodott magán és közterhelket hozdoznunk, sőt magunkat fenntartanunk egyáltalában lehetetlen. Ezen nemes és hazafias czél felé két úton igyekeznek az egye-

*) Költay, bi-t. ért. a székely nemzet eredetéről 225 l.

*) Romy, Monumenta hungarica. II. k. 27. l.

telességet vállalnak akár sem, a különbeni feltételek fentartása mellett kiterjesztessék.

Mi az 1856 febr. 26-án kiadott birodalmi törvénylap VII. darabjában 26. számában foglalt, 1856. február 24. kelt rendelethez vonatkozólag ezennel köz tudomásra juttatik.

Báró Bamberg s. k. V. Ö. Főúró Bach s. k. Báró Bruck s. k.

A birodalmi törvénylap 34-dik darabjában f. é. aug. 6-ról 139 sz. a. közzé tett legfelsőbb szabály 16-dik §-a értelmében fel vannak szőlvén mind azon szabadságos katonák, a kik a jövő évi június végével betöltik szolgálati idejüket, vagy a kik a tartaléknál (reservánál) vannak, vagy szolgálatjuk kitelvével el vannak bocsátva, — hogy ha a katonai szolgálatban mint helyettes, az ezért járuló jótékonyságok élvezete mellett, meg akarnak maradni vagy abbaviszszalépni, e végett f. é. oct. 15-éig, (ennek eltelével pedig a jövő évi Augustus végéig) mulasztanul jelentésként magukat a cs. k. katonai toborzó kerületi parancsnokságnál (Werbbezirkscommandó-nál), egyuttal adják be szabadság-leveleiket (Urlaubpass-ait), tartalék jegyeiket (Reserv-karte-jokat), vagy absztiákat, vagy tartozkodási helyök előjárásaitól vevendő bizonyítványait az arról, hogy nótelenek vagy gye-mektelenek, és minő élet módjuk van: e bizonyítványt a tartaléki és szolgálatból elbocsátott legények az illető törvényszékekkel is megerősítelvén arránéve, hogy voltak-e eddig elő törvényszéki kereset és büntetés alatt vagy nem, s ha igen, mi okból.

Kinevezések.

Ö cs. k. apostoli Felsége f. é. oct. 1-jén kelt legfelsőbb határozatával az erdélyi országos fő törvényszéknél megüresült tanácsosi állomásokban Hollaki Ferencz szásvárosi, Zay Dániel Adolf és Zerin Ignácz Frigyes na ysebeni orsz. törvényszéki tanácsosokat méltosított legkegyelmesebben kinevezni.

Szükséges tudás végett közöljük az Erdélyt illető, országos kormánylapban 1856-ban közzé tett rendeletek tartalmát e szerint.

Tartalom jegyzéke

az Erdélyt illető országos kormány lap 1856-ik évben kiadott I. része I. darabjának:

1. szám. Belügyministeri rendelet 1855 november 2-ről kiható a krakkói nagyhercegségre, a mely szerint Gallicziában a paraszti javakban a örökösödésre nézve érvényes szabályok a krakkói nagyhercegségre is ki vannak terjedve.
2. szám. Császári rendelet 1855 december 21-ről, a bécsi és trieszti kereskedelmi törvényszékek illetőségét kiterjeszti a peres ügyeken kívül a jog-ügyekre is.
3. szám. Igazságügyministeri rendelet 1855 decemb. 24-ről a bírói hivatal gyakorlására képesített személyeknek jogot ad, hogy saját jog-ügyekben önmagukat képviselhetik.
4. szám. Belügyministeri rendelet 1855. decemb. 26-ról, a különböző pénz-alapítva-

nyoknál szolgált tisztviselők és szolgák ugy azok özvegyeinek árvi számára járó nyugdíj és illetékek kiszabása tárgyában 1849 aug. 20. án kelt legfelsőbb szabályrendelet alkalmazásáról.

5. szám. A kereskedelmi minisztérium ki-bocsátvány 1855 dec. 31-ről kiható mind azon országokra, a melyekben az 1852 sept. 4-én kelt házalási törvény kötelező erejű, a melynek 17-dik §-ban foglalt kedvezményeit kiterjeszti némely Szila szövet-családokra, bizonyos árukkal hálózó kereskedésre nézve.

6. szám. Az igazságügyi minisztérium ki-bocsátvány 1856 jan. 3-ról, kiható a katonai határőrség kivételével minden korona országára: a bélyegjegyek valódisága meg-egeltetésére a cs. k. udvari és állami nyomdát rendeli.

7. szám. Császári nyílt parancs 1856 jan. 4-ről, kiható Erdély nagyhercegségére, meghatározza: mi módon és minő kútfőkből kell mi-hamarabb eszközölni a kitűzött urbéri kárpót-lást az érdekeltek jogai megóvása mellett, és hogyan szűnik meg a moratorium.

(Polytatjuk.)

Törvényszéki hirdetések

Kivonathat:

A dézs megyei cs. k. törvényszék f. é. sept. 17-ről 1150 sz. a. felhívja gr. Teleki Anna özvegy gr. Kornis Ignác név örököseit, ellenek a cs. k. Pénzügyvédség által, a tanodai alapítványból az alapítási órára felvett 500 ez. ft. tőke és kamatai iránt indított kereset védelmére. Kirendelt ügyvéd Tamási Sándor és Dézi Árpád.

A dézs megyei cs. k. törvényszék f. é. sept. 17-ről 1195 sz. a. felhívja gr. Teleki Anna özvegy gr. Kornis Ignác név örököseit, ellenek a cs. k. Pénzügyvédség által, a tanodai alapítványának tartozó 557 ez. ft. 56 kr. tőke és kamatai iránt indított kereset védelmére. Targyalási nap f. é. nov. 20. Kirendelt ügyvéd Tamási Sándor és Bekony Ferencz.

A dézs megyei cs. k. törvényszék f. é. sept. 9-ről 1027 sz. a. felhívja a széki gr. Teleki inasbirtokos család örököseit a cs. k. Pénzügyvédség által, a kincstárnak tartozó 55,895 váltó ft. 21/2 kr. tőke és kamatai iránt indított kereset védelmére. A felelet tét határideje 60 nap. Kirendelt ügyvéd Podor Antal és Vajna.

A Zilah megyei cs. k. törvényszék f. é. sept. 18-ről 1597 sz. a. felhívja Viski Kató özvegy Ersek úrvári Lajosné, vagy örököseit, ellenek a cs. k. Pénzügyvédség által, a vallási alapítványba tartozó 456 ez. ft. tőke és kamatai iránt indított kereset védelmére. A felelet tét határideje 45 nap. Kirendelt ügyvéd Koronka Lajos.

A M.-vásárhelyi cs. k. járáshivatal mint törvényszék f. é. sept. 24-ről 815 sz. a. felhívja gr. Rhédey Ferencz örököseit, István, Zófiát, Lajost és Gábor, ellenek, ügyvéd Gotschling által, a kolozsvári sz. Ferencz-szeiztelti iramnyok tartására kivett szoba hátralévő használatát iránt indított kereset védelmére. Targyalási nap január 5 1857. Kirendelt ügyvéd Dobai.

A N.-szabeni orsz. fő törvényszék f. é. sept. 25-ről 5662 sz. a. felhívja tancsi Pöldvári Pált és Miske Susannát öz. Pöldvári Mihály név, ellenek a cs. k. Pénzügyvédség által, a Veszprémi Pál-alapítványának tartozó 600 ez. ft. tőke és kamatai iránt indított kereset védelmére. Targyalási nap oct. 29. 1856 d. u. 6 óra. Kirendelt ügyvéd dr. Guist Árpád.

A N.-szabeni orsz. törvényszék f. é. sept. 24-ről 5864 sz. a. felhívja Mihályfalvi Schopf Adolft, ellene szab. ni kereskedő Scholtis Emil által 35 és 40 ez. ft. egy kereskedő Stosz József által 187 ez. ft. váltó levélbeli tartozás kamatai iránt indított kereset védelmére. Mihályfalvi va yonára kért exentio megvan rendelve. Kirendelt ügyvéd Pechy.

A széki udvarhelyi megyei cs. k. törvényszék f. é. oct. 2-ről 764 sz. a. hirdeti, hogy az ottani törvényszéki segéd hivatal állomása 500 ft. évi fizetéssel és 6-700 ft. évi előléptetési joggal üres-ébe jött. Az ezt elnyerni kívánók adják be szabály-zott kérvényeket négy hét alatt.

sület, 1.) saját munkássága által, úgy, hogy gyűléseket tart és a közjót tárgyazó gazdasági kérdéseket megvitatta, kitisztítja a közértezt; terményárakat rendez s ez által jótékonyan hat a gyümölcs- és szőlőtermelés- valamint a borkezelésben reform-munkák hazánkban is meghonosítására, állat- és gépkiallításokat kezdeményez, melyekkel a földmívelést és marhatenyésztést kívánja előmozdítani. 2.) A magas kormány tekintélyének igénybevétele s a hazai egyetemes gazdalkozósságot érdeklő ügyekben oda tett fölterjesztések által: így tett igen nyomos fölterjesztést s adott véleményes törvénytervet közelebbről is fensőbb meghagyás folytán a mezőrendőrség és eselédartás közléseiben. Ezen egyesület hatáskörét fensőbbleg jóváhagyott szabályok mérik ki, mik Évlapjai I. füzetében kivonathat láthatók s mikne a mai körülményekhez alkalmazása most van munka alatt; tagjai 400 pfos. vagy azt meghaladó összeggel örökösön alapított, és ismét 10 évre öt-öt pft. fizetésre magukat írásilag kötelező rendes részvényesek teszik. Az egyet. dolgait intézi egy elnök, két másod elnök, 24 választási tag, egy pénztárnok, két titkár, kik minden hóban egyszer, vagyha szükség kívánja többször is választmányiülést tartanak, s a szabályokon kívül eső, sarkalatosb kérdésekben utatitást és irányt az évenként kétszer tartatni szokott közgyűlésektől vesznek, úgy eljárásuk eredményét minden közgyűlésnek bejelenteni tartoznak.

Ezen évi köz- és havankénti választmányi gyűlések, tanácskozások, intézkedések és eredmények sommas kimutatását adják kivonatilag a kéz alatti Évlapok még pedig a most mult 1855 és folyó 1856. évet illetőleg.

A ki feltudja fogni, mily fontossággal bírnálunk Erdélyben a mezőgazdaság; nánunk, hol sem kifejezett kézipár, sem actív kereskedés nincs, sem semmi más uton jóvádelemhez jutni nem lehet, hol az állam ereje, valamint a magán jólét s szinte egyedül a földmíveléstől van föltételezve; a ki hig-gadatan megfontolja, mily bonyolodottak még ma is birtokvi szonyaink, mennyire nem felel meg a mai idők szükségének, a gazdaság terén újabb fejleményeknek eddigi gazdalkodási módunk, s mennyire kívánatos sőt égető szükség, hogy mi erdélyi gazdaságvitélünk is — keblvi viszonyaink tekintetbe vétele mellett — az új kor kívánalmai — s a gazdasági ismeretek jelen állásához képest átalakíttassék: lehetetlen, hogy azt

az erdélyi gazdasági egyesület s ennek eljárása, tehát az év-lapok is ne érdekeljék.

Ismertető ez évlapokat, mint a kérdéses egyesület é-létrevalóságának és tevékenységének fokmérőjét, másod évi-eléle-nek tükröt gondos figyelemmel olvasta meg; a benne foglal-takot őszszelasonlította, s azokban nem csak vizsgálató és örvendelés körülményeket, de itt ott a legszebb reményeket ger-jesztő adatokat találta följegyezve, miket köz tudomásra hozni ez újonnan megindult hazai lapnak, a derék egyesületnek és ol-vasóknak egyaránt érdekében áll.

Az 5. lapon a helyettes titkári jelentésből kitűnik, hogy ezen egyesületnek kezdetben (1854-ben) 49 rendes részvényes és 3 alapító tagja volt; az 57—58 év lapok szerint ma van 34 alapító és 168 rendes részvényes tagja. Az 53 lap bizonyítja szerint a választmányának ez évben 18 gyűlése volt, holott a mult évben csak 9-et tettek szükségessé a teendő és közbuzgóság. Az idei évlapok vagy is jegyzőkönyvi kivonatokat tesznek 62 lapot, míg a tavalyiak csak 48-ra terjednek. Az egyesület alapítókéje a 8—10—14—15—16—17—19—21—42—44—46—49—50 lapjain látható adatok szerint hater hét száz pengő forinttal gya-rapodott, tehát érdekeltég a közönségnél egész év folyán nö-vekedőben volt. A 12. lapon láthatólag a március 21-ki választ-mányi ülésben a szakosztályok megalakulván, munkálkodá-saikat elkezdették, s a mező rendőrség, eselédartás, selyemter-melés, utmelletti faültetvények, gazdasági népiszkola állítása tárgyában választmányilag jóváhagyott s felsőbb helyre is terjesztett javaslatokat dolgozták. (15—16—20—43. lap.) A gazdaság-kebelében negyvenegy tagból álló gépszerező szakosztály alakult külön (20 p. ft.) évi díjféltés mellett, (47. l.) melynek célja a mi gazdaságvitélünknek leghasználhatóbb gépeket kike-reszni, megpróbálni, megszerezni és másoknak is megszerezhe-tővé tenni. Saját szőlőskert és gyümölcsös állítására az egyesület (20—21—45 lap) két szép kiterjedésű telket vásárolt, hol már is több ezerre menő szőlő- és gyümölcsfadarabok szőlőskertjeinket képviselni fogják, de a külföldi legnemesebb fajokból is a hazafiai szükségét bizonyos mértékben fedezni ké-pesek lesznek. Nevezetesen a szőlőskert és borászati szakosztály kebeléből a Marosmellékre, különösen Csombordra és Mi-riszlóra mult év őszén kiküldött bizottmány jelentése a 22—

A Zilah megyei cs. k. törvényszék f. é. sept. 18-ról 1599 sz. a. felhívja Viski Pált vagy örökö-seit, ellenek a cs. k. Pénzügyvédség által, a közép-szabolcsi keblvi alapítványának tartozó 140 ez. ft. tőke és kamatai iránt indított kereset védelmére. A felelet tét határideje 45 nap. Kirendelt ügyvéd Za-chariás.

LEVELEZÉS.

Mezőség. October 8. A hírlapolvasó közönség emlékeztetik, hogy vidékünkön nem régiben valami eserebogartéle ártalmas bogár mutatkozott, mely a zsendülő buzszemnek meg nem keményedett lisztjét egészen ki-szította s így egész határok termésének nagy részét semmivé tette. Közelebbről ismét egy új szerencsétlenség fenyegeti szorgalmunk gyű-mölését, jövő évünk reményét, az oly buz-gón kért s híven kiérdemelt mindennapi ke-nyeret; t. i. olyan forma alaku szürkés színű kis férgek, minő a selyembogár néhány nap-pal ezelőtt kezdék zöld vetéseinket gyökeréből úgy kivagdálni, hogy szántóföldjeink pusztá-kopárságra leszenek s újból betétni kénytele-mítettünk, ha kenyer nélkül maradni nem aka-runk. A mezőségnek Marosra dúló oldalán Berenyén és környékén már több helyeken tapasztalták e veszedelmet. A mint végre jár-tunk, e férgek csoportonként laknak a föld-göröngyei alatt és között oly nagy számban, hogy marékka szedhetni fel őket; pásmán-kint úgy fellegelik a szép zöld vetéseket, hogy feketévé lesz nyomonuk a föld; nevezetesen, hogy a legjobban művelt földekben legtöbb kárt tesz-nek. Az értelmes osztály egészen meg van dőb-benve a jeleneten s nem titkolja abeli félel-mét, habogy e kártékony bogár honosá talál-lenni gabnatermő kis hazánkban. Közelebbről úgy is sok minden szerencsétlenség érte a szegény földmivest: jég, árviz, szárazság, téli hideg állati vetésküszpusztulás sat. Bár isten u-jabb csapástól kímélne azon osztályt, mely i-gazán véres veritékével eszi kenyerét!

r. l.

KÜLFÖLD.

Újabb híreink szerint minden jel oda mutat, hogy a politikában is szép esendes-őzi időnk lesz. A „Morning Chronicle” a Nápoly elleni demonstrációról úgy szól, mint a melyvel egészen felhagytak volna, még pedig azon benyomás következtében, melyet az orosz körösvény tett a nyugoti ha-talmakra. Napirendre jött tehát mint szelid-őzi gyümölcs az értekezlet vagy congressus megújítása iránti kérdés; e nagyhatalmak gyű-lése ismét Párisban ülne össze, s föladata len-ne mind azon nehézségek megoldása melyek a mart, 30-i szerződés végrehajtása folytán és közben támadtak. Némely lap szerint, a bécsi cabinet sugallta volna ez eszmét; némely lap éppen Francia-s Oroszország közös tö-rekvéseinek tulajdonítja az ez ügybeni kez-deményezést.

A francia hajóraj parancsnoka Tre-houart ellenadmirál oct. elején Párisban volt s a császár vele hosszasan tanácsko-zott. Valamíg Párisban tartozkodik — mond egy párisi levelező — nem fog a flotta ki-undulása megtörténni, s mindenesetre bizonyos-nak tartják azt, hogy a demonstráció kivétele-meg diplomatai lépésektől van függőesztve, a miknek eredménye még beavándó. Ná-polyi követ Antonini Marquis is volt ki-hallgatáson a császárnál, a miből szintén kö-veztetik a tárgyalások folyamán létét s

hogy a követ felvilágosításokat adott a csá-szárnak a függő kérdés illetőleg. Ha csaku-gyan valósulna a hír, miszerint Ferdinánd király a politikai foglyokat valóban bünbo-csánatban fogna részeltetni, ha netalan az-ért királyi kegyelméhez fordulának, az arra-mutatna, miképp a király hallgatni kezdett a nyugoti hatalmak előterjesztéseire, — csak e ha-talmak kívánalmi pontjainak mértéke iránt nagy még a bizonytalanság, úgy hogy nem tudni, ha az amnestia kérdése lényeges vagy csak másodrendű részét képezi a nyugoti ha-talmak kívánalmának. — A belső reformok kérdése oly terjedelmes, hogy lehetlen eza-latt csak is a törvénykezési eljárás reformját érteni.

Egy marseilli sürgőny szerint Nápoly-ban miniszteri módosítás lett volna készülőben, s miniszteri tanács elnöké a francia rokon-szenveről ismeretes Filangieri tbnok kife-lölve. Ha e hír valósulna, e férfi minisztersé-g a vitály békés fordulatát mutatná. Egyéb-iránt a nápolyi ügy függőnek mondható mind-addig, míg Martini cs. k. ausztriai követ ki-sept. 33-én érkezett meg Nápolyba, valami sikert ki nem eszközöl.

A frankfurti német lap egy má-sodik orosz jegyzékről beszél a nápolyi kérdést illetőleg. Ez újabb jegyzék azon párisi hírek benyomása alatt íratott volna, a melyek uti-mátum elküldését s hajóhad demonstrációt je-lentének; intézve a francia kormányhoz ha-tározott tiltakozványként. E jegyzék létét, lét-sége vonja a „La Presse” azon fordulatát szemben, melyet von a nápolyi ügy néhány nap óta. E jegyzéket talán összetévesztik ama-levelel, melyet a Times szerint az orosz császár a francziák császárához intézett, e le-vél, mint az angol lap írja „Sándor császár-nak Napoleon császár eszélye s mérséklete iránti legteljesb bizalma kifejezését foglalja magában.”

Egy párisi oct. 5-ki levél szerint: a pénzügy elől a nápolyi kérdés háttérbe vo-nul, s mind erősebben kezdik hinni, hogy a nápolyi király ismét egészen a diplomacia las-su de szelid kezére van átbizva, s aligha de-monstratoria kerül a dolog, miből kiszámít-hatlan bonyodalmak ütnek ki Olaszországra nézve. A mi Napoleon Lajos elhatározására befolyással lehet, hogy ne hagyja magát az angol kabinet által szelid rendszabályokig ra-gadtatni, főleg azon körülmény, miszerint egy Olaszországon fenyegetőző vihar a börze-világ reményét szertelen fogza növelni s oly válságot idézne elő, melynek jelentősége meg-mérhetlen lenne. Bizonyosnak látszik, mikép a császár elnöklete alatt tartott minisztertanácsban az a vélemény lett győztes, hogy e-lőbb minden engesztelő lépést meg kell kísértetni mielőtt szelid eszközökhöz nyúlunk. Ha tul-zónak mondható is azon állítás, mintha a fran-czia cabinet a demonstrációval már egészen felhagyt volna, annyit csakugyan bátran állíthatni, hogy az soha sem megszerkedett vol-na ennyire, ha előre látja a jelen pénzzavart, s a párisi helyviszonyokból eredt bajokat.

A külvárosok hangulata valóban nagyon ingerült; mert habár folytonosan kap is fog-lalkozást a munkás néposztály, de az élelmi szerek drágasága, főként a lakbér emelkedése olyszertű, hogy a keresethez nem áll arányban. A kézművesek elégtelenségét még szitják a demokrat társulatok titkos tagjai: ezt tanu-sítják a falragaszok s röpiratok, melyek az oly számos rendőrség szemessége dacára is min-denütt terjesztetnek, s az utóbbi hetek alatt tör-tént elfogatások folytán sem szűnnek. Az ősz-szezekivésokról újlag kerengő mondák al-veztetik a tárgyalások folyamán létét s

27. lapokon, mely érdekességénél fogva megérdemelné, hogy szóról szóra ide igattassék. Kitűnik abból, hogy a nevezett fal-vakban legfőbb két birtokosnak, a lehető legjobban és szakértőben beállított és kezelt s a legnemesebb borokat adó szőlőhegyei vannak, melyekben a hazai és külföldi legjelesebb szőlőfajták kül-lön-külön táblákat foglalnak el, példányul szolgálhatók hazánk-bár melyik okserző gazdájának, diszél bár mily gazdag urada-lomnak! Szintugy örvendeztetők a mult évi terményáraklati eredm-nyek a 28—41 lapokon, melyekből kitűnik, hogy a gépkiallítás-on az idén 19 gép volt közsméltre kitéve, számban a tavalyiakat négygyel meghaladák, minőségben amazokkal versenyt kiállák,

(Vége következik.)

Jakab Elek.

Erdélyi könyvészet.

(Polytatás.)

21. Brassai: „Okszerü vezér” a német nyelv ta-nulásában. I. Rész. Negyedik javított, bővített kiadás. Kolozsvárt, 1852. 8-r. Tilsch J. tulajdona.
- 22.) „Györke historiaja Erdélyről.” Két képpel. Ötödik javított kiadás. Kolozsvárt, 1852. 12 ré. Tilsch J. sajátja.
- 23.) „Györke állatországa.” Kolozsvárt, 1852. 8-rét Tilsch J. sajátja.
- 24.) Fekete: „Catechismă sêu învêtiatură crestinescã pe sîma scîdîr elementare” Scrisă de Joanne Negrutiu a Fekete. Clusiu. In Tipogr. Colleg. ev. ref. la vidua Barra, si Stein, 1853 8-r.
- 25.) Fekete: „Istoria Biblică” Scrisă de Joanne Negrutiu a Fekete. Clusiu. In Tipogr. Colleg. ev. ref. la vidua Barra, si Stein, 1853. 8 r.
- 26.) „Moliteviu” Sibiu. 1853. 8-r.
- 27.) „Ciasoslovum” Sibiu. 1853. 8-r.
- 28.) Péterfi: „Köznép-előtt tartott sz. beszé-dek.” Péterfi Sándor eszkalvi lelkész által. Kolozsvárt, 1853. 8-r. Barrané és Stein tulajdona.

(Polytatjuk.)

nyltar © Fundația pentru Școala - BCU Cluj-Napoca.
ef. főtanoda nyomdájában.